
JONGEN VAN *ELAPHE GUTTATA EMORYI*

Door: Ton Steehouder, Theresiaplein 24, 5041 BJ
Tilburg.

Inhoud: De naam - Beschrijving - Biotoop en voedsel
- Voortplanting - De kweekdieren - Terrariumomstan-
digheden en kweekstimulans - Paringen en dracht -
De eieren en de jongen - Levensloopje - Literatuur.

DE NAAM

Deze slang werd in 1853 voor het eerst beschreven door Baird en Girard onder de naam *Elaphe emoryi emoryi*. In 1952 beschreef Dowling hem echter als ondersoort van *Elaphe guttata* en dat is nog steeds de gebruikelijke aanduiding. Gewone namen voor het dier zijn bijvoorbeeld bruine rattenslang, kippenslang, oostelijke gevlekte slang, Emory's slang, prairieratslang, Texaanse ratslang en gevlekte muizenslang.

BESCHRIJVING

Het gaat hier om een slang, die wat de tekening betreft grote gelijkenis vertoont met de maisslang (*Elaphe guttata guttata*), maar in kleur er nogal van afwijkt: de vlekken zijn namelijk niet rood, maar overwegend kastanjebruin tot olijfbruin, op een grijze ondergrond. De indruk kan gewekt worden, dat het om een wat gewoontjes ogend dier gaat, maar dat is niet juist: ondanks de eenvoudige kleurzetting is het een prachtige slang met een sterke tekening. De schubben zijn glad of een weinig gekield. Sommige exemplaren vertonen vage lengtestrepen door de normale tekening heen, zoals ook wel voorkomt bij *Elaphe guttata guttata*. De totale

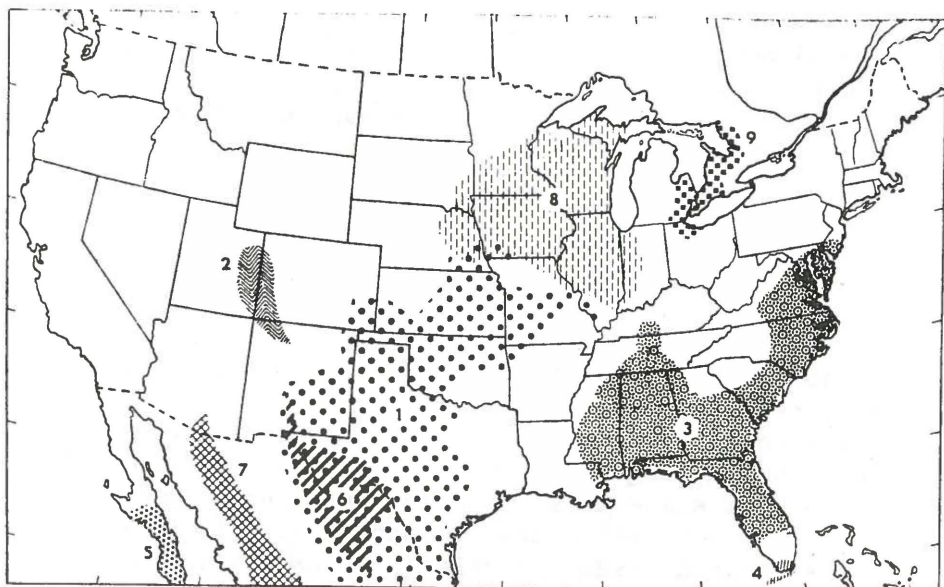
lengte van dieren in het wild is ongeveer 120 cm voor mannen, iets minder voor vrouwtjes. Conant (1975) noemt als gemiddelde lengte 61-91 cm, met een recordlengte van 153 cm. Reid (1983) vermeldt zelfs een uitzonderlijke lengte van ca. 180 cm voor sommige exemplaren.

BIOTOOP EN VOEDSEL

Elaphe guttata emoryi komt in een verscheidenheid van biotopen voor, zoals graslanden, gemengde graslanden, vlakke rotsige terreinen, heuvelland, bossen, rivieroeveren, droge rivierbeddingen enzovoort, zelfs tot in bewoonde gebieden toe. Exemplaren worden zowel ondergronds als in bomen aangetroffen. Zoals veel slangen, zijn prairieratslangen in het warme seizoen vaak vooral 's nachts actief. Voor het verspreidingsgebied verwijs ik naar het kaartje, dat ontleend is aan Wright en Wright (1957). In de natuur worden de dieren in het voorjaar voor het eerst aangetroffen in de maanden april en mei (afhankelijk van de weeromstandigheden), en voor het laatst in september. Burt en Hoyle (1935) vermelden de vondst van een overwinteringsplaats in Kansas in maart 1934. In een ravijn onderaan een op het zuiden gelegen helling tussen eikebomen nabij een riviertje, onder een grote steen, vonden ze veel slangen tezamen, waaronder behalve *Elaphe guttata emoryi* ook *Coluber constrictor flaviventris* en *Diadophis punctatus*. Het voedsel bestaat uit muizen, jonge vogels, vleermuizen en hagedissen.

VOORTPLANTING

Opvallend bij deze soort is, dat de eieren veel groter en zwaarder zijn dan die van de gewone koren- of maisslang. Reid (1983) vermeldt eieren van gemiddeld 25,53 gram per stuk, en jongen van ge-

Elaphe—1. *e. emoryi*; 2. *e. intermontana*; 3. *g. guttata*; 4. *g. rosacea*; 5. *rosaliae*; 6. *subocularis*; 7. *t. intermedia*; 8. *v. vulpina*; 9. *v. gloydi*.

middeld 18,71 gram zwaar. Wat de omvang betreft, vermeldt Wright en Wright (1957) maten van 51-61 mm x 20-22 mm, en 40-50 mm x 27-31 mm. De lengte van de jongen is ongeveer 32 tot 40 cm. Het aantal eieren per legsel lijkt in het algemeen minder groot te zijn dan bij *Elaphe guttata guttata* het geval is. Wright en Wright (1957) vermeldt een legsel van 14 eieren, één van 15, één van 4 en één van 5. Het legsel bij Reid (1983) bestond uit 10 eieren, waarvan er drie bedierven. Ter vergelijking: eieren van *Elaphe guttata guttata* wegen gemiddeld niet veel meer dan 7 tot 12 gram, terwijl de jongen meestal tussen de 4 en 7 gram wegen.

DE KWEEDIJEREN

Mijn kweekkoppel is in 1986 in gevangenschap ge-

kweekt door een mijn onbekende Duitse kweker. Ik verkreeg ze in 1987, doordat ze door de kweker bij een handelaar waren ingeruild. Het waren dus nog jonge dieren ten tijde van de kweek.

TERRARIUMOMSTANDIGHEDEN EN KWEEKSTIMULANS

Ik houd ze zoals ik de meeste van mijn slangen houd, namelijk in een niet te groot terrarium met houtkrullen of zaagsel op de bodem (een enkele keer zand of potgrond), met wat klimtakken en een waterbak. Een gloeilamp of een reflectorlamp dient als warmte- en lichtbron. Aangezien vrijwel iedereen zijn slangen zo houdt, had u deze alinea dus best over kunnen slaan. In afwijking van veel andere slangenhouders, doe ik de lampen in de terraria niet zo erg lang aan: gemiddeld tien uur per dag. De dagelijkse lichtcyclus krijgen de dieren gewoon door de ramen. Vanaf ongeveer 9.00 's morgens is de lamp aan en kunnen de dieren beginnen met opwarmen. Om een uur of zes gaat hun zon weer onder. De warmte blijft dan nog lang in het terrarium hangen, en ook stenen en bodems dienen nog uren als warmtebron. Het blijft 's avonds licht zolang het in Nederland buiten licht blijft, zij het, dat het in terraria altijd wat donkerder is, natuurlijk. De temperatuur in mijn kamer loopt in de zomer hoog op.

Gedurende de winterperiode (te weten januari en februari) heb ik de beide dieren in een koud terrarium gezet aan het uiteinde van de kamer. De laagste temperatuur die ik 's morgens vroeg gemeten heb, was 4°C. De hoogste dagtemperatuur in de winterterraria was ongeveer 14°C. Tussen die beide uitersten schommelde het voortdurend. Na de winterrust heb ik de dieren gewoon bij elkaar gezet en afgewacht.

PARINGEN EN DRACHT

Vanaf 25 maart was er regelmatig paargedrag te zien, waarbij het mannetje nogal heftig te keer ging. Het vrouwtje vervelde in april. Daarna was er ook nog paringsgedrag, maar niet meer zo woest als eerst. Het ergste vuur was er kennelijk uit. Op 17 april was er in elk geval een paring van ongeveer een uur, in de voormiddag. Het vrouwtje at nog lang door en werd steeds dikker. Op den duur kon je de eieren een voor een zien zitten, vooral als ze over de rand van de waterbak schoof.

DE EIEREN EN DE JONGEN

Op 21 mei 1988 legde ze tussen 23.40 uur en de volgende ochtend 6 mooie grote eieren. Voor de juiste maten, de gemeten gewichten op twee verschillende tijdstippen en het geboortegewicht van de jongen verwijs ik naar tabel 1.

Tabel 1: maten en gewichten van de eieren en de jongen

Tabel 1: afm. (cm) en gew.(g) vd eieren en de jongen

ei nr	gew. na 't leggen	afm. eieren	gew. 26 mei	gew. 6 juni	gew. jongen
1	16,5	55x21	18,0	18,0	11
2	17,0	55x21	17,5	17,5	11
3	16,5	51x21	17,5	17,5	11
4	16,0	47x22	17,0	17,0	11
5	13,0	40x20	14,0	14,0	8
6	12,0	27x22	13,0	13,0	8

Alle eieren waren wat onregelmatig van schaaldikte.

Er waren wat plaatselijke verdikkingen met een soort kristalvorming, terwijl er anderzijds dunne, "doorzichtige" plekken waren. Ik heb de eieren uitgebreed in een plastic bak, ingegraven in vochtig zand, bij een broedtemperatuur van ongeveer 29°C. Zoals uit tabel 1 blijkt, zijn de meeste eieren in tegenstelling tot veel andere slangeneieren niet in gewicht toegenomen door vochtopname: alleen de laatste twee, wat lichtere eieren vertoonden een geringe gewichtstoename. Begin juni meende ik, dat ik de eieren iets ging ruiken, maar bij doorlichting vertoonden ze alle mooie dunne rode adertjes. Ze bleven ook mooi strak., zij het dat het leek alsof de dunne plekken steeds dunner werden. Op 11 juli, de 51ste dag, kwamen in de loop van de avond de eerste drie eieren uit. De volgende morgen waren er opnieuw twee jongen, terwijl het laatste jong op 13 juli 's ochtends uitgekomen bleek te zijn. Alle jongen hadden keurig de hele dooierzak opgenomen. Daarbij viel wel op, dat de lichtste jongen zo op het oog weinig dooierrest meer op te nemen hadden gehad: ze waren duidelijk slanker dan de andere vier. De lengte verschilde niet zoveel. Al met al was het verschil in gewicht en lengte tussen de jongen van *Elaphe guttata emoryi* en die van *Elaphe guttata guttata* ook bij mijn jongen duidelijk, al waren de eieren en de jongen niet eens zo groot als in oudere literatuur wordt vermeld. Een opvallend detail is, dat alle eieren keurig zijn uitgekomen in de volgorde waarin ze gelegd waren. Ook aardig is het, dat er precies drie paartjes waren en dat er een vrouwtje bij was met precies dezelfde tekening als de moeder en een mannetje met precies dezelfde tekening als de vader.

LEVENSLLOOPJE

Alle jongen vervelden keurig na een weekje en begonnen vrijwel onmiddellijk daarna naar behoren

nestmuisjes te eten. Al na een paar dagen was er nauwelijks meer gewichtsverschil te meten tussen de jongen met een hoger geboortegewicht en die met een lager geboortegewicht. Voor zover ik weet, groeien alle jongen tot op dit moment prima.

LITERATUUR

- Conant, R., 1975. A field Guide to Reptiles and Amphibians of Eastern/Central North America. 2nd ed. Boston.
- Reid, D., 1983. Een verslag over de voortplanting van de Great Plains rattenslang (*Elaphe guttata emoryi*).
Litteratura Serpantium 3 (2/3): 67-71.
- Rijst, H. v.d. Herhaalde kweek met *Elaphe guttata*.
Het Terrarium 5 (4): 77-80.
- Wright, A.H. and A.A. Wright, 1957. Handbook of snakes of the United States and Canada. Vol. 1. Ithaca and London. 4th printing. p. 218-222